

In Memoriam

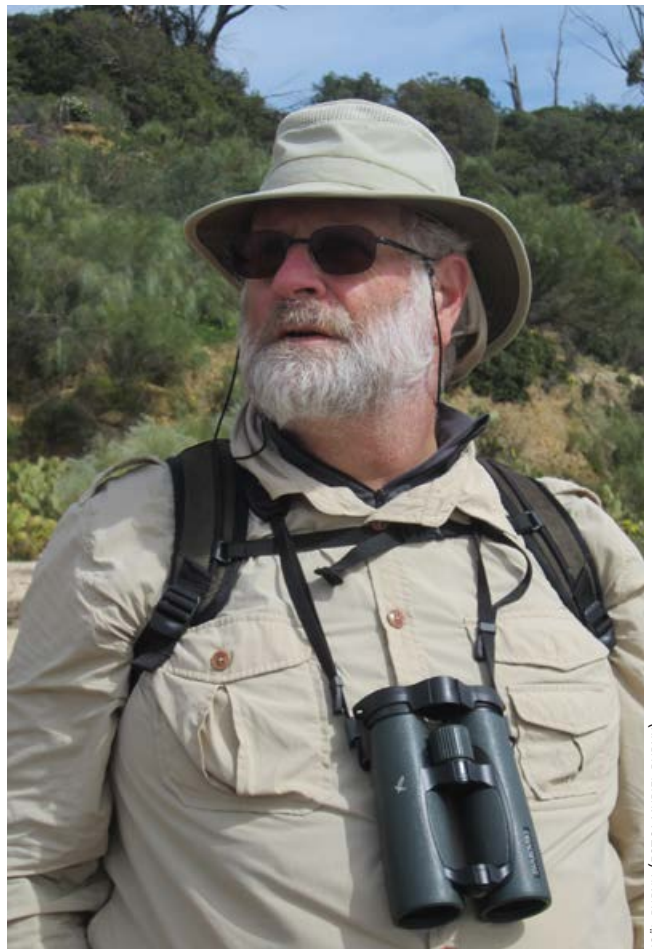
Joël Burny (1955-2023)

Geboren in Knokke (B) op 14 januari 1955
Gestorven in Portimão (P) op 27 mei 2023

In het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw werd ik aangesproken door twee biologiedocenten op mijn school over een verplicht lidmaatschap van het Natuurhistorisch Genootschap. Een echte (Limburgse) veldbioloog moest volgens hen op de hoogte blijven van de actuele ontwikkelingen in flora en fauna, zeker in de directe omgeving. Nog beter was het om zelf te publiceren in het Natuurhistorisch Maandblad – en zeker over herpetologisch onderzoek dat in die tijd maar mondjesmaat in publicaties aan bod kwam. Het duurde echter nog tot het begin van de jaren tachtig voordat ik zelf iets structureler herpetologische artikelen ging schrijven. Daarin was een vijf jaar jongere, beginnend Belgisch herpetoloog me ruimschoots voor. In 1984 verscheen een artikel van Joël Burny in het Maandblad over de herpetofauna van de Belgische Kempen. Hij had in de periode 1978-1983 het gebied vrijwel in zijn eentje geïnventariseerd. Er waren in die tijd nauwelijks mensen in België die zich in reptielen en amfibieën verdiepten. Alleen Georges Parent, de mentor van Joël, was op dat vlak in Wallonië actief. Enig contact tussen hen was er zeker, maar of Joël in het veld veel steun van Franstalige zijde kreeg, betwijfel ik. Hij stak al rap boven zijn mentor uit. Enkele jaren later schreef Joël artikelen over de herpetofauna van de Zwarte beek in de Belgische Kempen, maar hij was toen al verhuisd van Hasselt naar Makokou in Gabon om daar in het onderwijs te gaan werken. Het artikel over de Zwarte beek was opgesplitst in twee delen, het eerste was een gebiedsbeschrijving, het tweede deel ging in op de herpetofauna. Dit tekende toen al zijn voorkeur voor een ecologische benadering vanuit het cultuurlandschap. De invloed van de mens op de natuur was onlosmakelijk met al zijn studieobjecten verbonden.

Joël was een van de eerste Limburgers van over de grens die zich aangetrokken voelde tot het Genootschap omdat een soortgelijke vereniging in België niet bestond; pas veel later werd de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (LIKONA) opgericht. Daarin heeft hij nooit actief geparticipeerd. Zijn voorkeur bleef uitgaan naar het NHGL, niet in de laatste plaats omdat Martine Lejeune, met wie hij al vanaf vijf jaar voor hun vertrek naar Gabon een hechte band had opgebouwd, bijna 20 jaar deel uitmaakte van de redactie van het Maandblad.

In die periode leerde ik Joël pas echt kennen. Al was hij leraar, Joël was vooral wetenschapper. Hij was kritisch, niet alleen op de producten van anderen, maar vooral op die van hemzelf. Bij het Genootschap is in 1999 zijn standaardwerk 'Bijdrage tot de historische ecologie van de Limburgse Kempen (1910-1950)' uitgegeven, alsook in 2012 'Hagen met knoteiken in historisch-ecologisch perspectief'. Hij onderkende als een van de eersten het belang van de historische ecologie. Op dat gebied heeft hij zeker een belangrijke bouwsteen aangedragen voor de oprichting van Nationaal Park Hoge Kempen. Beide publicaties zijn overigens nog steeds actueel en verkrijgbaar.

JOËL BURNY (FOTO: MUREL BURNY)

In januari 2016 vertrokken Joël en Martine naar de Algarve in Portugal. Hoewel dat ook te maken had met zijn gezondheid was het vooral de nieuwe uitdaging die hun beiden trok. De rustige en vriendelijke Portugese landsaard en het mediterrane klimaat speelden zeker een rol bij deze overweging, maar meer nog was het een nieuwe ontdekkingsreis in cultuurhistorie en natuur. Terwijl Martine zich op de flora stortte, ging Joël zich richten op vogels en zoogdieren. Hiertoe biedt het natuurpark Ria Formosa dat zich langs de kust uitstrekt van Tavira tot Faro alle gelegenheid. Iedere vakantie naar het zuiden gingen we een weekje bij hen op bezoek, altijd kregen we van Martine een floristische en van Joël een faunistische excursie aangeboden. Een etentje, een wijntje, maar vooral veel gemeente belangstelling en vriendschap. De laatste jaren bouwden we samen interesse op voor de Europese otter. Vooral het feit dat die soort regelmatig werd gezien in de brakke en zoute kustwateren bleef hem fascineren. En het verband met het achterland misschien nog wel meer. De stroom van informatie van Portugal naar Nederland over dit onderwerp, maar ook over andere soorten, leek schier onuitputtelijk.

Daar is nu een abrupt einde aan gekomen. Een val bij een uitje in de omgeving van Portimão was de indirecte aanleiding tot een fatale sepsis. De tekst op zijn gedachtenisprentje typeert Joël het beste: "Boeken en vogels. Birds and books. Um copa de vinho. Uma meia-de-leite. Ou um Drambuie." Wij wensen Martine alle sterkte met dit grote verlies.

Ton Lenders